GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 10. Joi, 15 (27) Ianuariu. 1887.

Brașovŭ, 14 Ianuariu 1887.

O telegramă din Berlinŭ ne comunică, că în fóia de legĭ a imperiului germanŭ a apărutŭ deja ordonanța guvernului, prin care se interdice esportulŭ de cai în orĭ și ce țéră străină.

Acéstă interdicere, care a și intratŭ în vigóre imediatŭ, este de ajunsŭ spre a ilustra părerea esprimată de principele Bismarck din nou Lunea trecută în camera prusiană despre „situațiunea periculósă din afară."

Pressa englesă bate mereu toba de alarmă. Mare sensațiune a produsŭ în deosebĭ unŭ articulŭ alŭ ḑiarului „Daily News" întitulatŭ „Resboiulŭ apropiatŭ". In acestŭ articulŭ se dice, că guvernulŭ germanŭ s'a decisŭ a adresa cabinetului francesŭ întrebarea, că ce însemnéză mișcările de trupe, ce se facŭ de câtva timpŭ la fruntariile germane. Scirea acésta a causatŭ mare panică la bursa din Parisŭ și cerêndu-i-se lămurirĭ ministrului-președinte Goblet, acesta a declaratŭ, că pân'acum n'a sositŭ la Parisŭ nicĭ o notă germană de acelŭ cuprinsŭ.

Ḑiarulŭ rusescŭ „Novoie Vremia", vorbindu despre faimele ce s'au rĕspânditŭ în Berlinŭ asupra intențiunilorŭ resboinice ale Franciei, dice între altele: „Décă Rusia va trebui sĕ rĕscumpere restabilirea situațiunei normale în Bulgaria cu prețulŭ, ca sĕ i se dea Germaniei putința, de a mai face o încercare sĕ sfărâme încăodată Francia, atuncĭ pĕcatŭ de osteneală. Totŭ ce Rusia n'a dobênditŭ în anulŭ 1878, mulțumită „onestului mijlocitorŭ", va puté câștiga numai atuncĭ, décă Germania va rĕmâné în temerea de-o înțelegere ruso-francesă. Rusia ce-i dreptŭ nu va puté împedeca acum o nouă ciocnire între Francia și Germania, dér depinde dela dênsa, sĕ dea lucrului o astfelŭ de întorsătură, ca Germania sĕ nu fiă în posițiune de astădată a se arunca cu tóte puterile sale asupra inimicului."

Cu tóte aceste „Novoie Vremia" se pronunță în contra unei alianțe ofensive și defensive cu Francia ḑicêndŭ, că o asemenea alianță póte fi în interesulŭ Rusiei numai décă s'ar încurca în vr'unŭ conflictŭ cu Germania. Deocamdată însĕ nu póte fi vorba de unŭ asemenea conflictŭ, deórece Germania se ține scaiu de Rusia.

Purtarea de față a Germaniei se încércă a-o esplica ḑiarulŭ parisianŭ „Temps", care a publicatŭ tocmai acum unŭ articulŭ fórte remarcabilŭ.

„Cheia situațiunei", dice fóia francesă, „zace în schimbarea raporturilorŭ Germaniei cu Rusia și cu Austria. Acéstă schimbare a venitŭ fără de veste".

„Temps" reamintesce, cum Germania, dela 1866, s'a înțelesŭ întotdeuna repede cu Rusia și ḑice: „Décă nu ne înșelămŭ se întêmplă chiar acum ceva asemenea, numai câtŭ pactulŭ nu s'a încheiatŭ tocmai în contra Austriei, dér sigurŭ *pe contulŭ Austriei.* Discursulŭ contelui Kalnoky dela 18 Noemvre an. tr. a arătatŭ încă încredere în ajutorulŭ Germaniei. Astăḑĭ nu s'ar mai esprima o astfelŭ de încredere. Asupra causelorŭ acestei schimbărĭ se potŭ face numai presupunerĭ. Póte că prințulŭ Bismarck află puterile militare ale Austriei neîndestulitóre ca sprijinŭ. Póte că modulŭ prevenitorŭ, cu care a întêmpinatŭ pressa francesă pe Rusia, l'a îndemnatŭ sĕ paraliseze o înțelegere a Franciei cu Rusia. Alianța esistă; dér pe când mai nainte Austria și Germania erau legate printr'unŭ deosebitŭ pactŭ, esiztă acum legăturĭ deosebite numai între Berlinŭ și Petersburgŭ. Principele de Bismarck a declaratŭ, că nu numai Bulgaria, ci întregulŭ Orientŭ îi este indiferentŭ Germanicĭ. Nu se putea spune maĭ clarŭ, că Rusia are in Turcia *carte blanche.* Décă Rusia va marge la Constantinopolŭ, va avé de furcă cu ea Austria".

„Ilusiunea acelorŭ Francesĭ — continuă „Temps" — carĭ cu unŭ zelŭ slabŭ tăinuitŭ au stăruitŭ pentru alianța Franciei cu Rusia, constă în aceea, de a nu vedé, că Francia nu póte da nimicŭ în schimbŭ Rusiei pentru acéstă alianță. Intre Germania și Rusia nu esistă nici unŭ conflictŭ, pentru a căruia ducere la capĕtŭ Francia sĕ'și fi pututŭ vinde ajutorulŭ sĕu. Francia n'a pututŭ da Rusiei nimicŭ nicĭ în Orientŭ, pe când Germania n'avea decâtŭ sĕ lase în baltă pe Austria, spre a mulțămi dorințele cele mai ferbințĭ ale Moscovițilorŭ."

„Situațiunea este prin urmare următórea: Austria se află față'n față cu Rusia, Germania cu Francia. Nu negămŭ, că o asemenea situațiune este neplăcută pentru Austria ca și pentru Francia, și că siguranța națională trebue sĕ fiă apĕrată prin mĕsurĭ de precauțiune. Dér e de ajunsŭ sĕ ne gândimŭ puținŭ, spre a ne mai liniști. Germania póte sĕ părăséscă pe Austria în rivalitatea ei cu Rusia, nu póte însĕ concede ca Austria sĕ 'nceteze a mai fi ca putere mare unŭ contra-pondŭ față cu influința Rusiei, ce cresce pe ḑi ce merge în Orientŭ. Germania trebue dér sĕ admonieze pe Rusia, ca sĕ se modereze Sĕ admitemŭ de altă parte, că Germania voesce sĕ se bată cu Francia. Atuncĭ nicĭ Rusia, nicĭ celelalte puteri nu vorŭ puté concede ca ultimele resturĭ ale echilibrului europeanŭ sĕ cadă victimă egemoniei germane. Nu trebue sĕ se uite, ca Francia este unŭ putericŭ factorŭ în sistemulŭ europeanŭ și că situațiunea sa politică și materială cade greu în cumpĕnă."

Fóia francesă ajunge la conclusiunea, că décă Francia va rĕmâné în defensivă, Germania nu o va ataca și pacea va puté fi susținută.

Dér décă va sosi la Parisŭ fatala notă germană, de care vorbesce „Daily News"? Nu se póte cugeta și casulŭ, că Germania, ne mai putêndŭ suporta pentru durată greaua ei armătură, se va vedé constrînsă chiar de a provoca decisiunea, de care vorbea mareșalulŭ Moltke? Noi scimŭ, că principele Bismarck a doveditŭ nu numai odată, că se pricepe la politica de aut-aut. Oprirea esportuluĭ de cai póte fi chiar o introducere a acțiunei decisive.

Unŭ discursŭ alŭ ministruluĭ de rĕsboiu danezŭ.

Cu ocasiunea unei festivitățĭ în Copenhaga, ministrulŭ de rĕsboiu alŭ Danemarcei, după cum anunță „Post" din Berlin, a rostitŭ unŭ discursŭ politicŭ, din care estragemŭ următórele părțĭ:

„Ne vomŭ aduce în totdeuna aminte, dicea ministrulŭ, că patria nóstră a fostŭ sfâșiată și mulțĭ dintre compatrioții noștri credincioșĭ trăescŭ în sclăviă sub vulturulŭ prusianŭ Der ce ne folosescŭ tânguirile? Mai bine sĕ ne silimŭ ca sĕ recucerimŭ ce amŭ perdutŭ!

„Guvernulŭ și Camera au făcutŭ legĭ pentru organisarea armatei și în care timpulŭ de serviciu a fostŭ prea scurtŭ determinatŭ, de aceea e datoria fiecăruia de a se exercita și sĕ fie gata când va suna ora. Trebue cu toții ca sĕ muncimŭ spre a grămădi bogății în țeră, căcĭ mulțĭ banĭ ne va costa. In vieța nóstră politică ar trebui sĕ dovedimŭ că suntemŭ cu toții uniți, spre a face cele mai marĭ sacrificii pentru reinălțarea Danemarcei. Tenĕrulŭ sĕ 'șĭ sacrifice vieța, bogatulŭ averea, femeia bărbatulŭ, mama fiiulŭ, și numai atuncĭ vomŭ dovedi că nu suntemŭ niște degenerațĭ urmașĭ ai acelora carĭ la timpulŭ lorŭ au apĕratŭ Copenhaga contra Svedilorŭ și Englesilorŭ, — numai atuncĭ vomŭ recuceri ceea-ce amŭ perdutŭ.«

Acestŭ discursŭ a făcutŭ sânge rĕu în Berlinŭ și o telegramă din Copenhaga, ca sĕ mai slăbéscă efectulŭ discursului, a datŭ unŭ felŭ de desmințire, dicêndŭ că discursulŭ s'a telegrafiatŭ necorectŭ.

Cruḑimele gendarmilorŭ.

Doi Sașĭ din comuna *Crișiu*, în comitatulŭ *Tĕrnava mare*, Schuster și Thellmann, publică în „Sieb. D. Tgbltt" dela 21 Ianuariu o descriere despre torturile ce le-au suferitŭ dela conducĕtorulŭ postului de gendarmeriă din Elisabetopole. Fiindŭ arestațĭ de patrula de gendarmeriă din Crișĭu sub falsa învinuire, că ei ar fi datŭ focŭ fênului unui locuitorŭ de acolo și i-arŭ fi ruptŭ gardurile, fură escortațĭ la Elisabetopole, unde au fostŭ maltratațĭ în modŭ bestialŭ de conducĕtorulŭ postului. Schuster fu apucatŭ de pĕrŭ, bătutŭ cu pumnii până la sânge, trântitŭ la pămentŭ, călcatŭ cu piciorele și printr'o lovitură cu călcâiulŭ cismei i-au fostŭ rupțĭ trei dințĭ. Apoi trebuì sĕ stea timpŭ de două ore într'o pimniță umedă, în cămașe și în ismene, într'o grópă umplută cu ápă rece ca ghiața, și în timpulŭ acesta canibalulŭ conducĕtorŭ alŭ postului i-a datŭ peste capŭ o mulțime de loviturĭ cu unŭ bâțŭ de spinĭ.

Incă și mai rĕu fu tractatŭ Thellmann. Conducĕtorulŭ postului îlŭ trântì la pâmêntŭ ilŭ călcà cu piciórele și-lŭ bătu cu drugulŭ de ferŭ dela pușcă de-lŭ lăsa jumătate mortŭ. Apoi i se puse fere la mânĭ, cismele i se scoseră din picióre și, după ce fu aședatŭ pe spate, i se dete la tălpile piciórelorŭ vr'o 20 de loviturĭ cu drugulŭ de ferŭ. Acéstă tortură a duratŭ trei ore. Nevinovatulŭ Thelmann, nevoindŭ sĕ mărturiséscă unŭ faptŭ ce nu l'a făcutŭ, conducĕtorulŭ postului îi oferì 50 fl. numai sĕ i numéscă pe cineva ca făptuitorŭ, fiă, orĭ nu vinovatŭ După ce Thellmann a respinsŭ cu indignare acéstă rușinósă ofertă, amêndoi Sasii fură predațĭ judecătoriei, unde fură ținuți în carceră încă șépte sĕptĕmânĭ.

Astfelŭ istorisescŭ torturații lucrulŭ în „Sieb. D. Tgbltt.« și in sarcina lorŭ li se lasă și rĕspunderea acestei istorisirĭ. La acestea însĕ întrébă „Kronst. Zeitung": „Asta e binecuvêntarea administrațiunei maghiare? Și acesta s'a întêmplatŭ într'unŭ scaunŭ odată săsescŭ care se ține acum de comitatulŭ Tĕrnavei marĭ, în fruntea căruia stă vestitulŭ fișpanŭ contele Bethlen Gabor și totodată în fruntea Kulturegylet-ului ardeleanŭ maghiarŭ. Frumósă cultură!«

Scirĭ militare.

Austro-Ungaria. O telegramă din Viena a »Agenției Havas" anunță, că după nisce informațiunĭ din bună sorginte, arsenalele au primitŭ ordinulŭ de a face pregătiri de urgență, ca și cum ar fi o acțiune iminentă, în fine exportulŭ cailorŭ va fi în curêndŭ interḑisŭ. Tóte acestea ar fi motivate de mișcările trupelorŭ rusescĭ la graniță.

România. Căpitanulŭ Dimancea, inventatorulŭ revolverului adoptatŭ de armata română, este însărcinatŭ cu priveghierea construcțiunei celorŭ 6000 pușcĭ cu repetițiune comandate în Germania. Unŭ nou transportŭ de cai din Rusia a sositŭ la Unghenĭ pentru armata romàna, ḑice »Românulŭ«. Mai mulțĭ ofițerĭ din diferite corpurĭ au plecatŭ spre a-i primi.

Germania. „Central News« asigură, că cățîva lucrătorĭ germani dela manufactura de arme din Enfield în Anglia au primitŭ dela consulatulŭ germanŭ din Londra o telegramă, prin care îi insciințéză ca sĕ fiă gata a se intórce în orice momentŭ în Germania. O asemenea comunicare s'a adresatŭ tuturorŭ supușilorŭ germanĭ din Anglia și alte părțĭ ale Regatului-Unitŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Inspectorulŭ scolarŭ alŭ comitatului *Bistrița-Năsĕud* a luatŭ inițiativa pentru înființarea unui asilŭ de copii. Sasii îi apucară însĕ înainte și deschiseră în *Bistrița* o grădină de copii sub conducerea unei învĕțătóre cu diplomă din strĕinătate. Inspectorulŭ școlarŭ Dr. Havas se făcu focŭ și cătranŭ, și într'o ședință din ḑilele trecute a comisiunei administrative propuse: conducĕtórea grădinei de copii sĕ fiă suspendată din oficiulŭ ei până când i se va nostrifica diploma. Unŭ membru alŭ comisiunei reflectă, că grădinile de copii se potŭ conduce și de străine și că într'unŭ astfelŭ de institutŭ peste totŭ nu

e necesară limba maghiară. Propunerea lui Havas însĕ fù primită cu mare maioritate, după ce mai accentuà şi fişpanulŭ Banffy-paşa, că aci e causă întemeiată d'a se închide grădina de copii, căcĭ — ḑise elŭ — înainte de deschidere trebuia sĕ fiă încunosciinţatŭ oficialŭ inspectorulŭ şcolarŭ, spre a pute cerceta décă localităţile corĕspundŭ în privinţa sanitară scopului şi décă cu privire la instrucţiune se satisface cerinţelorŭ legeĭ; acestea însĕ nu s'au făcutŭ. — Totulŭ se reduce la: aşa vre fişpanulŭ-paşă şi aşa face, vré grădină de copii unguréscă séu mai bine ḑisŭ de maghiarisare.

—x—

Printr'unŭ *decretŭ* alŭ Maiestăţii Sale se ordonă, ca sergenţii majorĭ de serviciu dela infanteriă şi vênătorĭ sĕ fiă înarmaţĭ cu săbii oficerescĭ şi cu revolvere în locŭ de baionetă şi puşcă, ca până acum.

—x—

D lŭ Dr. *Corneliu Diaconovich*, redactorulŭ fóiei »Romänische Revue", redacteză din 1 Ianuariu încóce o fóie nouă germană în Reşiţa, sub numirea *„Resiczaer Zeitung,"* spune »Foia Diecesană."

—x—

După cum se comunică din *Crişiu* ḑiarului »Sieb. Deutsch. Tgbltt«, fişpanulŭ paşă *Bethlen* Gabor din comitatulŭ *Târnavei mari* şi *mici* a întrebuinţatŭ în véra trecută aprópe 200 de lucrătorĭ, ca sĕ facă stăvilare la una din livedile sale spre a o apĕra contra păriului ce curge p'acolo. — Ferice de paşaie şi vai de poporaţiunea de sub administraţiunea lorŭ.

—x—

Reuniunea română de cântărĭ din *Sibiiu* a datŭ Duminecă unŭ concertŭ, sub conducerea d-lui George *Dima*, care a eşitŭ strălucitŭ. Programulŭ a cuprinsŭ piese de Iadasohn (»Făgăduinţa"), Hayden, Goltermann, Weinwurm, Schubert („Cruciaţii"), Dima („Hora"). Diarulŭ naţionalŭ săsescŭ din Sibiiu face o frumósă critică asupra acestui concertŭ.

—x—

In *Oraviţa* s'a comisŭ unŭ furtŭ îndrăsneţŭ. Hoţii, de urma cărora nu s'a datŭ până acum, au intratŭ în locuinţa inginerului Nemetz şi au luatŭ cu ei cassa de banĭ, în greutate de şese măjĭ. In cassă se afla 800 fl. banĭ, libele dela casse de economii, preţióse, şi hârtii de valóre. In imediată apropiare de locuinţa inginerului se află casarma gendarmeriei, de care se vede că hoţii n'au avutŭ nicĭ o temere.

—x—

Direcţiunea postală din Sibiiu a escrisŭ concursŭ pentru ocuparea postului de magistru postalŭ din *Puiu*, comit. *Hunedóra*. Pe lângă încheierea de contractŭ de oficialŭ şi depunerea de 100 fl. cauţiune, acestŭ postŭ este împreunatŭ cu 280 fl. salarŭ şi 340 fl. pauşalŭ de cancelariă şi transportŭ. Rugările de concursŭ suntŭ a se trimite direcţiunei postale din Sibiiu în terminŭ de *3* sĕptĕmânĭ.

—x—

Diarulŭ oficiosŭ sêrbescŭ *„Videlo"* aduce sensaţionale destăinuirĭ despre stările din Bulgaria şi Serbia, şi despre o detronare a regelui *Milană* plănuită de opoziţia sêrbéscă. Articolulŭ, alŭ căruĭ autorŭ e unŭ căpitanŭ bulgarŭ, produce cea mai mare sensaţiune, de óre ce se desemnéză ca participatorĭ ai conjuraţiunei şi Sêrbĭ din Ungaria.

—x—

Convorbirĭ literare, Nr. 10 dela 1 Ianuarie 1887, cuprinde: *V. A. Urechiă* »Mormentulŭ lui Mironŭ Costinŭ"; *T. C. Văcărescu* „Consiliulŭ de rĕsboiu dela Radeniţa" (fragmentŭ); *Emilia Skrzeszewski* »In ţera Moţilorŭ« (traducere); *G. Gr. Băleanu* „Cestiunĭ gramaticale" (urmare); *N. Mandrea* „Magistratura în statulŭ romȃnŭ" (urmare); *V. Alesandri* „Sfinţirea bisericei Curtea de Argeşŭ" (legendă); *Veronica Micle* „Visulŭ celŭ din urmă«, „Cu gândulŭ", »Scrisóre" (poesii); *Duiliu Zamfirescu* »O sufletŭ« (poesiă); *George Vasiliu* „Vremea trece", »La deniă", »De astă véră« (poesii); *T. Robeanu* »Voe vodulŭ« (poesiă); *V. Codreanu* »Ca o fantastică", „O voce" (poesii); Corespondenţă. Bibliografiă. Convorbirile literare aparŭ la 1-ma fiecărei lunĭ în Bucurescĭ, sub direcţiunea lui *Iacobŭ Negruzzi*. Abonamentulŭ pentru Austro-Ungaria 15 lei pe anŭ. Abonamentele se adreséză la administraţiă: Socecŭ şi Teclu, strada Berzii 96 în Bucurescĭ.

— x —

In *Cohalmŭ* seceră multe jertfe, mai alesŭ între Românĭ, aprinderea de plumânĭ.

—x—

Cu ḑiua de 1 Februariu 1887 suntŭ numiţĭ capelanĭ militarĭ cl. 2 în reservă Nicolau *Munteanu*, preotŭ alŭ archidiecesei gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraşŭ; Iuliu *Berinde*, preotŭ alŭ diecesei gr. cat. de Gherla. Locotenentulŭ Iulian *Palua* dela regim. 50 de inf. e concediatŭ pe unŭ anŭ cu locuinţa în Viena. Colonelulŭ Franz *Benda* dela regim. 2 de infanterie e trecutŭ în pensiune la propria sa cerere.

—x—

Regina Elisabeta a României a datŭ, prin secretariatulŭ cabinetului ei, încuviinţare profesorului Geza *Gidofalvy* dela gimnasiulŭ unguréscŭ din Sibiiu, sĕ publice poveştile Peleşului în traducere unguréscă.

—x—

Incă nu se stinsese foculŭ dela hotelulŭ Boulevard din *Bucurescĭ*, şi sosi scirea că unŭ altŭ incendiu mare a isbucnitŭ în calea Victoriei în colţulŭ calei Dorobanţilorŭ. Acolo se află în curte Biserica albă, care era încongiurată de o clădire, ce avea josŭ prăvălii şi susŭ case de locuitŭ. Totulŭ era numai în paiantă şi de aceea foculŭ s'a întinsŭ cu o mare repeḑiciune. La mai toţĭ locuitorii d'acolo li s'a arsŭ avutulŭ şi prea puţinŭ s'a pututŭ scăpa. A arsŭ mai totulŭ şi n'au rĕmasŭ decâtŭ nisce ruine. Foculŭ a fostŭ stinsŭ pe la óra 11 din nópte. Mulţi locuitorĭ 'şĭ-au scăpatŭ viéţa eşindŭ pe ferestre. Unŭ oficerŭ a fostŭ rănitŭ.

—x—

Guvernatorii civilĭ ai regatului Poloniei au interḑisŭ esportulŭ de cai pentru armatele germană şi austro-ungară.

—x—

In *Esseg* s'a înfiinţatŭ o filială a reuniunei »Crucea roşiă« a regatelorŭ Croaţia şi Slavonia".

Prigonirile în paşaliculŭ Nr. 1 alŭ lui Banffy.

Dela întrunirea Someşurilorŭ, Ianuariu 1887.

Umblândŭ mai de curêndŭ prin Deşiu, capitala municipiului de modelŭ alŭ Ungurismului modernŭ, Solnocŭ-Dobêca, am înţelesŭ din isvorŭ autenticŭ, cumcă pe la anulŭ nou *ér s'au mai împuţinatŭ Românii noştri de pe la oficiurile publice* — astfelŭ că acuma nicĭ de sĕmênţă n'au mai rĕmasŭ, séu cu alte cuvinte, decă din nefericire te-ai născutŭ Românŭ, nicĭ în unŭ postŭ de scriitorŭ nu te mai poţĭ susţine.

Preşedintele dela tribunalulŭ din Deşiu, d. Balas, împreună cu directorulŭ de cancelariă Dombora, care, ultimulŭ poftesce dela diurniştii românĭ, ca pe uliţă sĕ nu umble cu alţĭ Românĭ, pe la casele şi vetrele lorŭ sĕ nu vorbéscă în limba lorŭ maternă, ci numai unguresce, că de nu, îi de lară de periculoşĭ statului,—ḑicŭ—am auḑitŭ, că aceştĭ domnĭ au datŭ drumulŭ şi celorŭ ce mai erau pe aicĭ încă suferiţĭ prin cancelariă la cartea funduară cum au fostŭ d. Fioreanu Hatosu aplicatŭ ca archivarŭ de vre-o 9 anĭ, care 'şĭ pricepea oficiulŭ, şi Eliu Mirşia, avêndŭ şi censura în causele cărţilorŭ fundu are— *acuma au rĕmasŭ acolo numai Ungurĭ carĭ numai unguresce sciu.*

Aşa apoi de când e referentŭ la cărţile funduarĭ d. jude Papp Farkas, importatŭ aci din Ungaria de susŭ, nu numai că nu se primescŭ suplice scrise în limba română, ci şi suplicele ungurescĭ, décă au aduse româneseĭ, se respingŭ, ca sĕ se traducă în limba maghiară pe basa §-lui 70 din procedura cărţilorŭ funduare interpretândŭ rĕu acestŭ §, ca şi cum limba nóstră nu s'ar pute numĕra între limbele usitate în patriă (divatozo nyelv), care aci la noi ar pute fi numai limbĭ necunoscute, ca limba englesă orĭ chinesă.

Ca sĕ nu aparŭ de aserentŭ deşertŭ, mĕ provocŭ la causa eclesiei gr. cat. române din Mica de sub Nr. 3495/886 care încă, avêndŭ unŭ contractŭ romȃnescŭ, fù respinsă din asemenea motivŭ nejustificatŭ în lege.

Asemenea a delăturatŭ presidiulŭ tribunalului din Deşiu şi pe celŭ din urmă diurnistŭ d. George Cira dela judecătoria cercului din Becleanŭ, care era unŭ bărbatŭ cum se cade, deşi judele de cercŭ regescŭ, cu totadinsulŭ voia a'lŭ ave ca Românŭ pe care'lŭ folosea de traducĕtorŭ translatorŭ în pertractările cu litiganţii, carĭ facŭ maioritatea covêrşitóre a poporului românŭ din cercŭ.

Consecinţa naturală a depărtărei Românilorŭ din oficii — şi a nepriceperei limbei partidelorŭ române produce casurĭ comice şi absurdităţĭ, ca cele ce s'au întêmplatŭ dêunăḑi la o pertractare finală într'o căusă penală, unde judecătorii ungurĭ ca Szalanczi — aduseră otărîrea ca sĕ asculte de martorŭ o »marţină" — épă, cum ḑice poporulŭ nostru — spre compromiterea sanctuarului justiţiei.

Limba română huiduită din administraţia politică publică, şi nesuferită pe la tribunale, carĭ încă facŭ politică maghiară, Românii scoşĭ până la unulŭ din tóte beneficiile publice ale patriei străbune, pe când de altă parte dările cele aprópe nesuportabile se scotŭ de pe ei fără milă cu esecuţia sĕ nu se clătine faţă cu o asemenea stare de lucrurĭ sêmţulŭ de dreptate şi sĕ nu se deştepte în ei dorulŭ după egala îndreptăţire naţională?

Unde sĕ recurgemŭ, la cine sĕ cercămŭ alinarea suferinţelorŭ, când dela ministrulŭ justiţiei din Budapesta isvorescŭ tóte acestea neîndreptăţirĭ!? —

Pre acéstă cale s'au delăturatŭ cei mai marĭ ai noştrii — *acuma au ajunsŭ în ultima analisă la bieţii copiştĭ* dintre carĭ în timpulŭ mai din urmă alungară vreo 10 inşĭ, şi în loculŭ lorŭ puse totŭ Ungurĭ neoşĭ. Până când atâte nedreptăţirĭ!

Observatoriulŭ.

O serată română în Biserica-Albă.

Biserica-Albă, în Ianuarie 1887.

(Urmare şi fine).

A urmatŭ apoi joculŭ; Vĕ puteţĭ imagina câtŭ locŭ a rĕmasŭ pentru danţatorĭ, când 800 de capete stăteau îndesate, încâtŭ abia se putea clinti cineva. In locŭ ca sĕ se fi mai răritŭ şirulŭ óspeţilorŭ, par'că totŭ se mai îndesa. Causa e uşorŭ de esplicatŭ, căcĭ încă mai erau pe programă a se esecuta înainte de mieḑulŭ nopţii 2 tablourĭ de marmorŭ şi 2 tablouri vii. La acestŭ locŭ trebue ca sĕ amintescŭ, că corulŭ tóte le-a pusŭ în mişcare — şi precum Vĕ amŭ comunicatŭ trămiţêndu-Vĕ programa — n'au cruţatŭ spese pentru d'a face o seară

FOILETONU.

Notiţe istorice şi etnografice despre Bulgaria.

(Urmare.)

O proprietate particulară a Văii-Cazanlicŭ suntŭ aşa numiţii *„tumuli"* — morminte păgânescĭ, carĭ se află împrăştiate preste totŭ loculŭ în numita vale şi carĭ dovedescŭ, că ţera a fostŭ locuită chiar şi în timpurile cele mai vechĭ, deórece aceştĭ »tumuli« au trebuitŭ sĕ fiă construiţĭ cu multŭ înainte de domnia Romanilorŭ. Aceste monumente sepulcrale suntŭ uneorĭ înalte de câte 15 metri, în vreme ce altele suntŭ construite cu multŭ mai scunde. Cele mai marĭ, se vede treba, că au fostŭ ridicate pentru vre unŭ capŭ, principe séu duce. Din depărtare tumulii sémĕnă cu corturĭ marĭ de rĕsboiu. Intr'unii din aceştĭ tumulĭ, săpându-se sistematicŭ, s'au aflatŭ morminte în formă de sarcofage construite din cărămiḑĭ séu din lespeḑĭ de petră, apoi schelete mai multŭ séu mai puţinŭ bine conservate, carĭ schelete au fostŭ aflate în posiţiune şeḑêndŭ pe călcâe (stârcindŭ). Intr'unele morminte s'au aflatŭ pe lângă schelete şi vîrfurĭ de săgeţĭ de ferŭ, hârburĭ de vase de lutŭ etc.

Consululŭ francesŭ, care a pusŭ sĕ se deschidă unŭ astfelŭ de mormêntŭ în apropierea Filipopolei, află într'ênsulŭ coifurĭ, vêrfurĭ de lăncĭ şi altele; însĕ numai de metalŭ nenobilŭ. Cumcă în alte morminte s'arŭ fi aflatŭ chiarŭ coifurĭ, inele etc. de aurŭ, acesta se póte trage la îndoélă.

Astfelŭ de morminte se află de altfelŭ risipite prin întrégă Bulgaria, în grupe de câte 7, 11, ba chiarŭ câte 27 nu în mare depărtare unele de altele. Turcii credŭ, că aceste morminte ascundŭ în sine osămintele soldaţilorŭ lorŭ căḑuţĭ din timpulŭ espediţiunilorŭ de cucerire turcéscă.

In timpulŭ potrivitŭ sĕ vêḑĭ intrândŭ în tóte localităţile micĭ ale Văii-Cazanlicŭ micĭ caravane, carĭ aducŭ trandafirĭ în coşurĭ (corfe) marĭ cărate de măgarĭ. Frumóse sătence, vesele şi îmbrăcate în cămeşĭ albe ca zăpada cu mare gustŭ croite şi ţĕsute din lână văpsită în mai multe colorĭ, apoi încinse c'unŭ felŭ de şurţurĭ, numite fote, dinainte şi dinapoi, formézŭ suita espediţiunei, care semĕnă mai multŭ a triumfŭ; căcĭ tóte fetele suntŭ atuncĭ împodobite cu cununĭ de trandafirĭ şi chiarŭ şi bastónele cele lungĭ séu pârghiile, cu carĭ se mână măgarii suntŭ învĕlite cu trandafirĭ.

Nu numai în Valea-Cazanlicŭ se cultivă regina florilorŭ şi se prepară oleiu de trandafirŭ. Pe lângă Tibru şi Eufratŭ era trandafirulŭ lăţitŭ şi bine cunoscutŭ chiar de pe timpulŭ lui Herodotŭ. Babilonenii au fostŭ de bună sémă cei dintâi, carĭ au preparatŭ oleiu de trandafirŭ, când Grecii şi Romanii nicĭ că se cugetau la aşa ceva. Oleulŭ de trandafirŭ forméză încă şi astăḑĭ celŭ mai plăcutŭ articolŭ de parfumériă în Asia meridională. La Gazimpurŭ lângă rîulŭ Ganges elŭ se produce în marĭ cantităţĭ, dér stă tare susŭ în preţŭ şi celŭ mai puţinŭ dotatŭ cu mijlóce trebue sĕ se mulţămescă şi cu apă de trandafirŭ, care este cu multŭ mai eftină. Oleulŭ de trandafirŭ din India se transportă chiarŭ până la Persia. Producţiunea de oleu de trandafirŭ a Egiptului, care odinióră era fórte renumită, a decăḑutŭ fórte tare şi abia mai acopere trebuinţa ţerei Chedivului.

Cantităţile cele marĭ de oleiu de trandafirŭ, pe care le întrebuinţéză parfumăriile europene şi anume cele englese, se producŭ mai numai în localităţile de sub pólele sudice ale Balcanilorŭ.

Câtŭ de minunată este Valea-Cazanlicŭ, pentru acésta ne dă atestatŭ escelentŭ împrejurarea, că dintre cele 123 de localităţĭ tracice, carĭ pórtă producţiunea de oleu de tradafirŭ ca oleu de casă, 42 sĕ ţinŭ de ele şi că din cele 1650 de kgr. produse în terminŭ mediu pe anŭ vr'o 850 de kgr. cadŭ pe Valea-Cazanlicŭ. După cum este temperatura anului, mai bună séu mai rea, este şi recolta trandafirilorŭ mai mare séu mai mică. Intr'unŭ anŭ favorabilŭ, adecă mănosŭ, cum a fostŭ anulŭ 1866, cantitatea de oleu de trandafirŭ a atinsŭ cifra de 3000 de klgr., şi în anulŭ 1872 în urma rĕce-

plăcută publicului și din acestŭ incidentŭ, pentru aceste tablourĭ, carĭ au încoronatŭ presera de Sân-Văsiu, au lăsatŭ sĕ se gatească prin pictorulŭ Putnicŭ cortine anumite și potrivite pentru fiescecare tablou. Iluminarea acestora s'a făcutŭ prin focŭ bengalicŭ și prin magnesiă cu 4 mașine anumitŭ gătite spre acestŭ scopŭ. Ideа d'a se esecuta aceste tablourĭ a venitŭ dela o damă, care avêndŭ sensŭ pentru acéstă artă promițêndŭ corului sucursulŭ ei cu ajutorulŭ celorlalte dame a cărorŭ nume voiu însemna mai la vale — a pregătitŭ tóte costumele trebuincióse și le a inpodobitŭ după cerința tabloului — unŭ lucru de 3 săptĕmânĭ nesocotindŭ probele ce se făceau, carĭ asemene au absorbitŭ unŭ timpŭ considerabilŭ. Aceste dame Domnei Maria Truxes născută Popoviciu îi compete mare mulțumită și tótă recunoscința atâtŭ din partea corului câtŭ și din partea publicului.

Costumele cele din tablourile în marmoră erau de cașmirŭ albŭ inpodobite cu mărgele totŭ albe. Fața personelorŭ albită, ca și costumulŭ. Pĕrulŭ de fuiorŭ (cânepă) și albitŭ ca și vestmêntulŭ și era după recerință, în bucle carĭ decorau la unele figurĭ și umĕrulŭ. Ochii erau închișĭ.

După 11 óre s'au terminatŭ pregătirile pentru aceste tablourĭ. Clopoțelulŭ vestesce încetarea jocului, a sgomotului din sală și póte că pe vr'o părechie amorósă a trecut'o din călătoria cu gândulŭ, însĕ nu mai puținŭ nutrimentŭ și farmecŭ i-a întinsŭ aspectulŭ feericŭ ce conținea tabloulŭ. Toțĭ se sileau a ocupa locŭ bunŭ ca sĕ-șĭ scalde ochii în câteva secunde de plăcere. A 2-lea signalŭ privea pe damele din tablou ca sĕ-șĭ iea posițiune și totodată și musicei militare care era postată după culise și avea sĕ esecute o melodiă piano amĕsurată tabloului. Alŭ 3-lea signalŭ era pentru cortinariu și pirotechnicŭ (Schescherko) er alŭ 4-lea signalŭ era menitŭ celorŭ postațĭ la mașinile de magnesiă. Cortina se ridică, cei 800 din sală 'șĭ rețînŭ respirarea și privescŭ nimițĭ spre fundulŭ binei, de unde li se presintă pre lângă șoptele dulcĭ ale musicei și la variata iluminare, care din ce în ce se făcea mai intensivă — tabloul primŭ de marmoră, Fata lui Iefta în așteptarea tatălui sĕu" din istoria biblică după Dorée.

In fundŭ spre bină era ridicată o movilă (colină) anumitŭ zugrăvită pentru acestŭ tablou — la mijlocŭ era fata lui Jefta (Leopoldine Truxes) cu mânile ridicate spre ceriu, cu espresia feței în așteptare; cu ochii închișĭ, precum am descrisŭ mai susŭ — albă din creștetŭ până în tĕlpĭ par'că sculptorulŭ abea s'ar fi depărtatŭ; er prietenile ei în stânga: o statuă cu o citară în mâna stângă și cu drépta atingêndŭ câteva cordĭ (Dómna Anna Greiner soția advocatului Greiner F.) lângă dênsa apoi altă statuă (Tesalia M. Roșiu) care vestea apropierea barcei și inmediatŭ lângă acésta era postată a 3-a statuă (D-șora Cornelia Romelici) cu trimbița ținută cu gingășiă la gură și îndreptată la o parte. In drepta fetei lui Jefta a fostŭ D-șora Elena Popovicĭ cu o tamburină ținută costișŭ în susŭ, lângă densa D-șora Aurelia Turcóne cu o harfă netedă în mână și cu privirea spre fata lui Jefta și în fine Dómna Roza Nedicĭ cu 2 cinele albe asemenea cu privirea spre fata lui Jefta, figura principală. Acestŭ tablou fŭ repetatŭ și freneticŭ aplaudatŭ de cugetaĭ că pică plafonulŭ salei. Potŭ ḑice: tabloulŭ era atâtŭ de cu efectŭ și fermecătorŭ par'că vedeai ființe prin vĕḑduhŭ, nu-țĭ venea a crede că statuele ar fi representate prin ființe cu vieță. Am auḑitŭ pe unii întrebândŭ, că de unde au adusŭ Românii atâtea statue frumóse.

Alŭ 2-lea tablou „Psyhe în templulŭ roselorŭ", după tabloulŭ lui Paul Thumann era și mai frumosŭ decâtŭ celŭ d'intâiu. Aci stă Psyche (d-șora Leopoldine Truxes) pe unŭ piedestalŭ în coborîre din Templu, căreia din poporŭ unulŭ (d-lŭ D. Bălănescu) 'i așternea rose în cale, er altulŭ din poporŭ (d lŭ S. Rașiovanu) îngenunchindŭ pe trepta ultimă a pedestalului privea spre Psyche. Celalaltŭ publicŭ din Templu (domnele Anna Greiner, Rosa Nedici, Maria Truxes, Elena Popovicĭ, Aurelia Turcóne, Cornelia Romelici și Tesalia M. Roșiu) erau pe o estradă postate în drépta și stânga în fondulŭ templului și aveau direcția privirei — căcĭ ochii erau închișĭ — spre Psyche. Decorațiile culiselorŭ și a cortinei din fundŭ purtau pe stâlpii giganticĭ totŭ împletirĭ cu funii de rose. Și acestŭ tablou fŭ repetatŭ și freneticŭ aplaudatŭ. Publiculŭ sta ca unŭ murŭ neclătitŭ în uimire șoptindu-șĭ unŭ „ah ce frumosŭ"!

Acestora le-a urmatŭ apoi simbolicŭlŭ anului vechiu, pre lângă baterea în cinele a órei de meḑulŭ nopții. Totŭ atâtŭ farmecŭ și efectŭ a produsŭ și acestŭ tablou viu. Anulŭ vechiu (d-șóra Elena Popovicĭ) pe o colină în profilŭ spre publicŭ într'unŭ vestmêntŭ cenușatŭ cu stele aurie inpodobitŭ anumitŭ gătitŭ de densa, cu faclia stinsă în mână spre pămêntŭ și totŭ cu așa privire era în trecere spre cei doi copilașĭ (gnomĭ) copilele Maria Paleu și Regina Truxes) din carĭ unulŭ a ținutŭ anului vechiu o urnă gólă în cale.

Publiculŭ de nou a eruptŭ în aplause și cerea repețirea, însĕ óra 12 bătu, anulŭ 1886 s'a dusŭ ca sĕ nu se mai întórcă, așa nu s'a putut repeți acestŭ tablou. Inmediatŭ a urmatŭ apoi anulŭ nou, în o trăsură triumfală aurită și împodobită cu florĭ vii, în care anulŭ nou (Leopoldine Truxes) în haină albă decorată cu ghirlande de trandafirŭ și cu brâu auritŭ cu unŭ cornŭ de florĭ — à la Fortuna — în brațe în posițiune profilară cu privirea spre publicŭ stătea nemișcată.

La Căruța triumfală erau prinșĭ 2 ângerașĭ (copilele Silvia Paleu și Paulina Truxes) unulŭ de drépta celalaltŭ de stânga cu privirea spre publicŭ, er altŭ ângerașŭ (copilița Aurora Liuba) era pe o mică movilă îngenunchiatŭ pe unŭ picioŕŭ, ținêndŭ anului nou o corfă plină de florĭ în cale. (De ar fi vĕḑutŭ D-lŭ Georgie Liuba pe fetița sa Aurora în calea anului nou, i-ar fi scăpatŭ lacrimĭ de bucuriă.)

Acestŭ ultimŭ tablou a încântatŭ pre toțĭ încâtŭ trebuia satisfăcutŭ dorinței publicului d'alŭ repeta.

Aplausele publicului numai cu continuarea jocului s'au putut curma. Era $1^1/_2$ óre după meḑulŭ nopții și încă vedeamŭ 2 sute de părechĭ jucândŭ cadrilulŭ. Inainte de închiere ca sĕ nu abusezŭ de pacienta cetitorului 'mĭ țînŭ de datorință a aduce în numele corului mulțămită profundă tuturorŭ Damelorŭ carĭ au datŭ sprijinŭ intelectualŭ și materialŭ corului romanŭ, apoi d-lui S. Rasiovanŭ care a avutŭ rolulŭ greu d'a fi suflerulŭ diletanțilorŭ din piesa teatrală și in fine d-lui Petru Manciu croitorŭ în Oravița, care a fostŭ atâtŭ de generosŭ și a datŭ gratis vestminte țĕrănescĭ coriștilorŭ, carĭ au jucatŭ în piesa teatrală — și-lŭ potŭ recomanda ținutului întregŭ ca pe unŭ croitorŭ solidŭ și pricepĕtorŭ maiestru în specialitatea sa.

Dintre óspeții esternĭ amŭ putut saluta; dintre Dame: pe dómnele Sofia Popovicĭ din Satulŭ-nou cu nepóta sa Lyubița, Bosica din Glogonŭ, Iustina Nadașianu din Ciuchiciu, Rachila Ciuciu din Mircovațĭ;—dintre domnĭ pre domnulŭ Nicolae Proșceanu, vice-fiscalulŭ din Lugoșŭ, Filipŭ Adamŭ, protopopŭ din Iamŭ cu soția, Simeonŭ Luca, preotŭ totŭ de acolo cu soția, Adamŭ Hernea, comerciantŭ din Mircovațŭ cu soția, Teodorŭ Panciovanŭ preotŭ din Iertofŭ. Vasilie Murgu, economŭ totŭ de acolo, Panciovanu, notarŭ în Voivodințiu, Simeonŭ Bozanciu, notariu în Crucița, Mihailŭ Nesicĭ, notarŭ din Cussicĭ, Ungureanu comerciantŭ totŭ de acolo, er din cei interni am putut saluta mai pe toțĭ onoratiorii din statulŭ militarŭ, er din celŭ civilŭ pe procurorulŭ Nicolicĭ, vice-procurorii Dr. Gozsdu și Dr. Pescha, dintre judĭ pe Domnii Pauncovicĭ, Tornea, Oltrubay, Popescu, ceștĭ 3 din urmă cu amabilele lorŭ soțiĭ; dintre advocațĭ pe Szöllösy, Greiner și mulțĭ alțiĭ, carĭ totdeuna îmbrățișeză cu căldură întreprinderea corului.

Au incursŭ 330 fl., s'au spesatŭ 200 fl. Venitŭ curatŭ 130 fl.

Fine finali mai adaugŭ și aceea, că corulŭ în semnŭ de mulțămită a adusŭ în ḑiua următóre o serenadă domnelorŭ Anna Greiner, Roza Nedicĭ, Maria Truxes și tuturorŭ damelorŭ, carĭ au contribuitŭ cu binevoitorulŭ lorŭ concursŭ la reușita splendidă a acestei serate.

X. Y.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SUAKIM, 26 Ianuariu. — La litoralii Mării roșii *a isbucnitŭ resboiulŭ între Italianĭ și Abisinienĭ.* Abisinienii au atacatŭ Massauah, dér au fostŭ respinșĭ de Italianĭ. Italianii au cerutŭ întăririĭ de trupe, care au și plecatŭ din Roma într'acolo.

RAAB, 26 Ianuariu. — A începutŭ alegerea de deputațĭ înainte de ameḑĭ. Partida liberală apărŭ în numĕrŭ imposantŭ la urnă, pentru ca sĕ'șĭ dea votulŭ ei pentru ministrulŭ Baross. Pentru candidatulŭ independentŭ Kristinkowich se desfășură marĭ opintirĭ. Până acum liniștea nu s'a turburatŭ.

BERLIN, 26 Ianuariu. — *Fóia legilorŭ imperiului germanŭ publică ordinațiunea guvernului, prin care se interdice esportulŭ de caĭ peste tóte granițele în streinătate. Interdicerea întră imediată în vigóre.*

DIVERSE.

Statistica globului. — După cele mai recente date statistice, suprafața pămêntului, care cuprinde 134,660,000 chilom. pătrați, este locuită de 1,288,000,000 indiviḑĭ, carĭ se'mpartŭ după rase precum urmeză: 369,000,000 rasă albă, 552,000,000 rasă galbenă, 190,000,000 rasă negră, 1,000,000 rasă roșiă, 176,000,000 rasă măsliniă. Tóte aceste rase vorbescŭ 3,642 limbĭ și profeseză peste 1000 religiunĭ, adecă: 335,000 000 creștinĭ, din carĭ: 170,000,000 catolicĭ, 75,000.000 ortodoxĭ, 80,000,000 protestanțĭ, 5,000,000 mosaicĭ, sĕu Evrei, 260,000,000 religiunĭ asiatice diferite, 160,000,000 mahometanĭ, 200,000,000 religiunĭ idelatre și feticiste. — Numĕrulŭ anualŭ alŭ morțilorŭ este de 333 milióne 333,333 ceea ce face de ḑi: 91,544 pe oră 3731, pe minutŭ 60 și pe secundă 1, de unde urmeză, că fiăcare din pulsațiunile nóstre însemneză mórtea unei creaturĭ umane. — Pe planeta nostră, durata mijlocie a vieții omenescĭ este de 33 anĭ. O pătrime a populațiunei móre înainte de 7 anĭ, o jumĕtate de 17 anĭ. Din 100,000 de indiviḑĭ unulŭ singurŭ ajunge la etatea de 100 anĭ; unulŭ din 500 la 90 anĭ; unulŭ din 100 la 60 anĭ. — Omenii însurațĭ trăescŭ mai multŭ decâtŭ cei neînsurațĭ. Din 1000, indiviḑĭ, 65 se însoră. Căsătoriile mai numeróse se facŭ în lunile Iuniu și Decemvre. — Profesiunile esercită o mare influență asupra lungimei vieții. Astfelŭ, din 1000 inșĭ, etatea de 70 anĭ o atingŭ: 42 preoțĭ, 40 agricultorĭ, 33 comercianțĭ, 32 soldațĭ sau amploiațĭ, 28 advocațĭ sĕu inginerĭ, 27 profesorĭ și doctorĭ. De aci se vede că cei ce trăescŭ mai multŭ suntŭ preoții și agricultorii; er cei ce trăescŭ mai puținŭ suntŭ profesorii și doctorii! Lucru extra-ordinarŭ, tocmai acei ce suntŭ chemațĭ a da vieță fisică și intelectuală, au vieța mai scurtă. Acésta se esplică lesne, prin gravitatea și espunerea meseriei lorŭ, care îi condamnă a respira adeseorĭ aerulŭ celŭ mai infectŭ, pe lângă alte multe inconveniente și cause distrugĕtóre de viéță!

Unŭ micŭ romanŭ de moștenire.— Se anunță din Londra: Inainte cu patru săptĕmânĭ murĭ aci milionarulŭ Broac și lăsă ambilorŭ sĕi nepoțĭ bogațĭ fiecăruia câte o sumă de o sută mii livre sterlingĭ. In testamentulŭ sĕu scrise: „Nepoții mei sciu prețui banii, ei nu-i vorŭ cheltui, precum i-arŭ cheltui rudele mele cele sărace." — Moștenitorulŭ celŭ mai înaintatŭ în vêrstă declară, că o asemenea orênduire ar [illegible] cea mai mare nedreptate. In înțelegere cu fratele sĕu invită la unŭ ospĕțŭ tóte rudeniile și fiecare găsi spre cea mai plăcută surprindere sub talerulŭ sĕu bancnote în valórea moștenirei, care în casŭ de negăsirea testamentului, ar fi venitŭ în posesiunea fiecăruia.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

---

lelorŭ și a grindinei a scădutŭ chiarŭ la 800 de klgr. Câtŭ de mare arealŭ pretinde cultura trandafirilorŭ se vede din aceea, că din cifra medie de 3200 de klgr. de foi de trandafirŭ abia sĕ câștigă 1 klgr. de oleu.

Trandafirulŭ tracicŭ — *rosa damascena, semper virens* și *moschata* — cu florĭ neumplute, roșii deschisŭ prinesce mai bine pe coline năsipóse atinse de sóre. Sădirea sĕu punerea trandafirilorŭ se face primăvera și tómna, și culesulŭ în Maiu și la începutulŭ lui Iuniu. Cultivătorii de trandafirĭ predau marfa lorŭ la destilătorĭ mai marĭ în orașŭ, și primescŭ pentru o oca 30-60 de parale=$7^1/_2$—15 cr. Cumcă oleiulŭ de trandafirĭ este chiar în țéră supusŭ la mare dare, ne putemŭ cugeta.

Prețulŭ unui puntŭ-vienesŭ = 0.56 kilogramŭ de oleiu de trandafirĭ de cea mai bună calitate costă la fața locului 185—200 fl. v. a.

Espedarea oleiului de trandafirĭ se face într'unŭ felŭ de cutii de tinichea închise hermeticŭ, carĭ se mai cosŭ încă în pânură desă.

Cumcă oleiulŭ de trandafirĭ se falsifică, adecă se amestecă forte tare cu alte oleiurĭ de prețŭ mai micŭ, este de înțelesŭ față cu prețulŭ celŭ mare alŭ oleiului veritabilŭ.

Orășelulŭ Cazanlicŭ nu are puțină însemnătate, fiindcă unicŭlŭ drumŭ de cară practicabilŭ preste Balcanĭ duce preste Gabrova și Șipca la Cazanlicŭ. Aicĭ este și cea mai însemnată fabricațiune a oleiului de trandafirĭ, căruia orașulŭ îi datoresce renumele sĕu celŭ mare. Șefulŭ celei dintêiu firme pentru oleiu de trandafirĭ este domnulŭ *Dumitru Papazoglu.* Șépte cuptore (cotlóne) așeḑate într'unŭ rêndŭ, provedute cu 14 aparate de destilațiune, servescŭ la pregătirea acestui prețiosŭ oleiu. La sĕvêrșirea acestorŭ lucrărĭ se întrebuințeză mai cu semă femei bulgare, carĭ se dovedescŭ la pregătirea oleiului ca forte dibace și sprintene. Pe la sate aparatele suntŭ cu multŭ mai simple; și mai cu semă călugării suntŭ aceia carĭ se ocupă cu fabricațiunea oleiului de trandafirĭ.

IV.

Sofia și Têrnova, capitalele Bulgariei.

Deși capitalele Bulgariei nu se potŭ mĕsura cu reședințele potentațilorŭ Europei occidentale, totușĭ binevoitorulŭ cetitorŭ alŭ foiei nostre le va consacra bucurosŭ câteva momente de contemplațiune, fiindcă stau astăḑĭ chiar în fruntea evenimentelorŭ și în aceste orașe se petrecŭ lucrurĭ importante, carĭ în a lorŭ desvoltare mai departe nu se póte prevede, unde sĕu când se vorŭ sfirși.

Sofia, numai cu câteva lunĭ mai nainte reședința principelui Alexandru, este unŭ orașŭ fórte vechiu, de órece chiar Romanii o cunosceau și o numéu după seminția tracică *Serdori, Serdica sĕu Sardica.* Slavii o rebotezară *Sredec*, și Bizantinii de odinioră o numiră *Triadiza.*

Prin posițiunea ei cea favorabilă la drumurile cele marĭ spre Constantinopolŭ, spre Serbia etc., Sofia dobêndi încă de timpuriu o mare însemnătate strategică. Ea se avântă în scurtŭ timpŭ la cea mai însemnată cetate între Nișŭ (Naïssus) și Filipopole, și verisimilŭ, că chiar în epoca lui Aurelianŭ a fostŭ tare întărită.

Sofia are unŭ trecutŭ istoricŭ interesantŭ, din care noi spre scopulŭ nostru și amĕsuratŭ spațiului, de care dispunŭ colónele ḑiarului nostru, vomŭ estrage și vomŭ releva numaĭ câteva episode. După mărturisirea istoricului *Eutropiu* apróре de *Serdica* s'a născutŭ împĕratulŭ romanŭ *Maximinus*, care, după cum se scie, s'a avêntatŭ dela păstorŭ de vite la împĕrătŭ. In fine însĕ cădu de mânile pretorianilorŭ.

Când împĕratulŭ Aurelianŭ a deșertatŭ Dacia și a străformatŭ o parte a țĕrmurelui dreptŭ alŭ Dunărei în Mesia în *Dacia ripensis, Dacia litorală sĕu țĕrmurénă* a sa, a fostŭ încorporatŭ cu acésta și districtulŭ *Serdica*, și a ridicatŭ acestŭ orașŭ la rangŭ de capitală a provinciei celei nouĕ. In epoca acésta *Serdica* a începutŭ a bate monete proprii.

(Va urma)

Cursulu la bursa de Viena

din 25 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	99 05
Rentă de hârtiă 5%	89 35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 50
Bonurĭ rurale ungare	103.70
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 50
Bonurĭ rurale transilvane	103 50
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	118.50
Renta de hârtiă austriacă	79 25
Renta de arg. austr.	88 30
Renta de aurŭ austr.	109 25
Losurile din 1860	137.—
Acțiunile băncei austro-ungare	859 —
Act. băncei de creditŭ ung.	286 25
Act. băncei de creditŭ austr.	283.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.97
Napoleon-d'orĭ	10.06
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 25
Londra 10 Livres sterlinge	127.55

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Ianuarie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	$92^{1}/_{2}$	93—
Renta rom. amort. (5%)	93—	94—
» convert. (6%)	$86^{1}/_{4}$	87—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	102—	$102^{1}/_{2}$
» „ „ (5%)	$85^{1}/_{4}$	$85^{3}/_{4}$
» » urban (7%)	99—	$99^{1}/_{2}$
» » „ (6%)	$91^{1}/_{2}$	$92^{1}/_{4}$
» » » (5%)	$81^{3}/_{4}$	$82^{1}/_{2}$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$17.^{1}/_{2}$	18.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01—	2.03—

Cursulu pieței Brașovu

din 26 Ianuariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8.42	»	8.44
Napoleon-d'orĭ	»	10.—	»	10.05
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.96	»	5.98
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persone	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu (	—	—	—	1.14
Predealu (	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
Brașovŭ (	7.47	—	4.1?	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8.51	—	5.4?	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
Sighișóra (	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12.0?	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copșa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3.64	—
Ghirisŭ	3.5?	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5.56	—
Clușiu (	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.0?
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.5?
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare (	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.2?
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenu de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladany	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.33	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rev	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.31	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
Clușiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2 (0	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 3?	—	—	—	12.12
Blașŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.(0	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3?	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.0?	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
Brașovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
Predealŭ (	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.55	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bêrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9 53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 (9	7.37	—
Bêrzova	6.28	7 55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.?8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	o 19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5 58
Banița	3.05	—	6 4?
Petroșenĭ	3.37	--	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Koniges & Kopony, Zernescĭ.